

VERSLAG VAN DE ZITTING 1997

Vastgesteld 22 augustus 1997

Van 5 tot en met 8 juli 1997 heeft de OVSE-Assemblée in de gebouwen van de Sejm en de Senaat in Warschau haar jaarlijkse zitting gehouden.

Aan de zitting is deelgenomen door delegaties uit de parlementen van 53 landen. Waarnemers waren aanwezig uit Egypte, Israël en Japan, het Europees Parlement, de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa, de Noord-Atlantische Assemblée, de Assemblée van de West-Europese Unie en de Raad van de Interparlementaire Unie. Een vertegenwoordiger van de Heilige Stoel was als eregast aanwezig. De Nederlandse delegatie naar deze zitting bestond voor zoveel de Eerste Kamer betreft uit mevrouw Lycklama à Nijeholt (PvdA) en de heer Postma (CDA) en voor zoveel de Tweede Kamer betreft uit mevrouw Roethof (D66) en de heren Van den Doel (VVD), Gabor (CDA) en Van Traa (PvdA, voorzitter van de delegatie).

De OVSE-assemblee beschikt overeenkomstig de bij haar oprichting gemaakte afspraken slechts over een klein secretariaat en dient derhalve bij het houden van zittingen door anderen ondersteund te worden. Die ondersteuning is geleverd door de Noord-Atlantische Assemblée, die een vijftal medewerkers van haar secretariaat om niet ter beschikking heeft gesteld, en de parlementen van Canada, Nederland en het Verenigd Koninkrijk.

De zitting had het volgende verloop:

- vrijdag 4 juli: vergadering van de griffiers van de delegaties.
- zaterdag 5 juli: vergadering van het standing committee en plenaire zitting; de delegatie is ontvangen door de Nederlandse ambassadeur in Polen, de heer Wehry.
- zondag 6 juli: voortzetting van de vergadering van het standing committee en vergaderingen van de drie commissies;
- maandag 7 juli: voortzetting van de vergaderingen van de drie commissies en vergadering van het drafting committee.
- dinsdag 8 juli: afsluitende plenaire vergadering.

Plenaire vergadering zaterdag

De vergadering is geopend door de voorzitter van de assemblee, de heer Ruperez (Spanje).

Na hem spraken de voorzitter van de Sejm, de heer Zych, en de president van Polen, de heer Kwasniewski. Vervolgens voerde de fungerend voorzitter van de OVSE-ministerraad, de Deense minister van buitenlandse zaken Helveg Petersen, het woord. Hij begon met op te merken dat het van belang was dat de assemblee goed werd geïnformeerd over de activiteiten van de andere onderdelen van de OVSE en dat tussen de assemblee en die onderdelen gesproken moet kunnen worden van communicatie in beide richtingen. In deze geest nodigde hij de voorzitter van de assemblee uit voortaan deel te nemen aan de vergaderingen van de ministeriële troika van de OVSE.

De wereld verandert en de OVSE verandert mee, zei de minister. Ging het er oorspronkelijk om «to bring about change while maintaining peace», nu was het «to ensure peace and stability in times of great changes». De bestaansreden van de OVSE was nu het voorkomen van conflicten en het oplossen daarvan en «assistance to democracy building». Na kort te zijn ingegaan op de betrokkenheid van de OVSE bij de conflicten in Tsjetsjenië, Nagorno-Karabach en Tadjikistan en op de situatie in Kroatië en Moldovië, noemde spreker de crisis in Albanië de ernstigste waarmee de OVSE sinds haar oprichting was geconfronteerd. Het weekeinde voorafgaande aan deze zitting had de eerste ronde van de parlementsverkiezingen in Albanië plaatsgevonden.

De OVSE had bij de voorbereiding van die verkiezingen ondersteuning verleend en was met een groot aantal waarnemers tijdens de verkiezingen aanwezig geweest. Maar daarmee was de betrokkenheid bij dat land niet afgelopen.

De internationale gemeenschap moet doorgaan met het ondersteunen van «democracy building» en van de wederopbouw van een «civil society».

Wel kan uit de gang van zaken in Albanië de conclusie worden getrokken dat snelle actie op zichzelf al een kalmerend effect heeft. Aangetoond is dat een regionale organisatie een besluit van de Veiligheidsraad effectief kan implementeren. Het Albanese model is een goed voorbeeld van samenwerking van internationale organisaties en bij een conflict betrokken landen.

Inzake Bosnië-Herzegovina merkte spreker onder meer op dat op 13 en 14 september gemeenteraadsverkiezingen voorzien zijn. Hij nodigde de leden van de assemblee uit die verkiezingen waar te nemen.

Na kort te zijn ingegaan op de situatie in de federale republiek Joegoslavië en op de eerbiediging van de mensenrechten in Turkije ging spreker over op de OVSE zelf. De organisatie ontwikkelde zich snel, en paste zich voortdurend aan teneinde op nieuwe uitdagingen te kunnen reageren. Ook vond er een voortdurend debat plaats over de besteding van de middelen die nodig waren om de taken te vervullen.

Het ging om het verband tussen de politieke wil en het ter beschikking stellen van de benodigde middelen. Het huidige systeem van bekostiging was niet adequaat. Het voorzag niet in een koppeling van politieke en budgettaire beslissingen. Die koppeling moest worden aangebracht. Als fungerend voorzitter had spreker voorgesteld een contingency fund in te stellen zodat in crisissituaties snel zou kunnen worden gehandeld.

Aansluitend heeft minister Helveg Petersen vragen beantwoord. Vanuit de Nederlandse delegatie heeft de heer **Van Traa** gevraagd of de Turkse regering inmiddels bereid was een vertegenwoordiger van de fungerend voorzitter te ontvangen. Inzake Albanië vroeg hij wat de OVSE ging doen om de overgang naar een meer democratisch systeem te bevorderen.

Was er niet een nieuw mandaat van de MLF nodig? Hoe zou worden gehandeld indien het huidige mandaat onvoldoende zou blijken? Spreker had de indruk dat een reorganisatie van de verschillende onderdelen van de OVSE nodig was. Zo leek het Conflict Prevention Center meer met logistiek dan met het voorkomen van conflicten bezig te zijn.

Minister Helveg Petersen kon inzake het zenden van een vertegenwoordiger naar Turkije geen vooruitgang melden. Inzake Albanië berichtte hij dat zijn vertegenwoordiger Vranitzky heeft voorgesteld werkgroepen te vormen, met het doel «packages» voor te bereiden voor een later te beleggen conferentie. Daar zou dan over een comprehensive program worden gesproken. Het mandaat van de MLF eindigde in juli 1998. Vóór dat tijdstip zou de ministerraad een beslissing moeten hebben genomen. Wat de verschillende onderdelen van de OVSE betreft zei de minister dat de eigen organisatie voortdurend (een «ongoing effort») op zijn merites werd gezien. Hij herhaalde wat hij eerder zei over het ontbreken van een koppeling tussen politieke beslissingen en het beschikbaar stellen van de daarvoor benodigde middelen.

Na de fungerend voorzitter traden de secretaris-generaal, Aragona, de directeur van het Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), Stoudmann, de Hoge Commissaris voor de Nationale Minderheden, en de plv. head of mission in Bosnië, Robinson, als inleiders op. Allen hebben na hun inleiding vragen beantwoord.

De Hoge Commissaris voor de nationale Minderheden, **Van der Stoel**, had sinds de zitting in Stockholm 11 landen bezocht, die alle met gecompliceerde inter-ethnische problemen te kampen hebben.

Hij was in zo'n conflict geen partij, maar een instrument van conflict-preventie. Het ging erom conflicten tot een oplossing te brengen en te verhinderen dat ze verder escaleren.

Hij kon vaststellen dat regeringen vaker zijn adviezen opvolgen en ook vaker uit zichzelf om advies vragen. Het was van groot belang de wortels van conflicten te onderzoeken.

Dat kost geld, en spreker ondersteunde dan ook de uitspraak van de fungerend voorzitter dat de bijdragen van de lidstaten verhoogd moeten worden. Excessief nationalisme en superioriteitsgevoel van de ene ten opzichte van de andere groep, leidend tot intolerantie, bleef het grootste obstakel dat spreker bij zijn reizen tegenkwam; het idee van gelijkheid van allen werd niet overal aanvaard.

De directeur van het ODIHR, **Stoudmann**, stelde vast dat het mandaat van het ODIHR steeds groter werd en dat het ODIHR bij steeds meer conflicten betrokken raakte, maar dat de middelen daarmee geen gelijke tred hielden.

Hij streefde ernaar het professionele niveau van de ODIHR-staf te verhogen. Indien men van de OVSE een meer effectief instrument wil maken, kost dat geld.

De heer **Van Traa** heeft de secretaris-generaal gevraagd de plannen tot reorganisatie van de onderdelen van de OVSE aan de assemblee te overleggen. Ook wilde hij weten wie verantwoordelijk is voor de MLF. Secretaris-generaal Aragona antwoordde het concept reorganisatie-plan aan de assemblee te zullen toezenden. Voor de MLF was uiteindelijk de Veiligheidsraad verantwoordelijk. Er is een steering committee in Rome, waarin alle landen die troepen leveren, participeren.

's Middags is de vergadering toegesproken door de voorzitter van het Internationaal Olympisch Comité, de heer Samaranch, en is de OVSE-prijs voor de journalistiek uitgereikt aan Reporters sans frontières.

De penningmeester heeft verslag gedaan over het afgelopen jaar en de ontwerp-begroting voor 1998 toegelicht. De vergadering heeft de ontwerp-begroting goedgekeurd.

Commissies

In de drie Commissies zijn de rapporten *¹ en ontwerp-resoluties besproken die door de rapporteurs (Commissie voor politieke zaken en veiligheid: de heer Buteiko, Oekraïne, Commissie voor economische aangelegenheden: de heer Kelly, Canada, Commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten: mevrouw **Roethof**) waren voorbereid.

In de discussies in de commissies over rapporten en ontwerp-resoluties is een veelheid aan onderwerpen aan de orde gekomen. In de derde commissie lag daarbij de nadruk op het verslag van een missie naar Turkije in mei jl. in verband met de eerbiediging van de mensenrechten daar. De commissie herhaalde het appel van de delegatie tot de Turkse autoriteiten, de in de gevangenis zittende leden van het Turkse parlement vrij te laten. De commissie heeft de voorzitter van de assemblee voorgesteld brieven met die strekking te verzenden aan de Turkse president, de voorzitter van het Turkse parlement en de Turkse minister-president.

De voorzitter van de assemblee kon zich echter niet met dat voorstel van de commissie verenigen. Verder beval de commissie aan in verband met de eerbiediging van de mensenrechten in Belarus naar dat land een delegatie te zenden.

Plenaire vergadering dinsdag

De eerste ronde van de verkiezingen in Albanië op 29 juni is waargenomen door een team dat werd geleid door mevrouw Lalumière (vertegenwoordiger van de fungerend OVSE-voorzitter), Sir Russell Johnston (assemblee van de Raad van Europa) en de heer Ruperez (voorzitter van de OVSE-assemblee).

Mevrouw Lalumière zette uiteen dat de eerste ronde over het algemeen rustig is verlopen.

De uitslag van die ronde is door alle partijen erkend. De omstandigheden waarin de verkiezingen hebben plaatsgevonden, waren moeilijk. Het leger lijkt in het niets te zijn verdwenen.

De wapenkamers in de kazernes zijn geplunderd en wapenbezit is algemeen. De verkiezingen konden weliswaar niet «free and fair» worden genoemd, maar in de gegeven omstandigheden waren ze acceptabel. De autoriteiten ter plaatse hadden het nodige gedaan om de verkiezingen een wettige basis te geven. Het resultaat is legitiem. Voor het op gang komen van een democratisch proces waren verkiezingen een noodzakelijke, maar nog geen voldoende voorwaarde. Spreker loofde de goede samenwerking tussen de verschillende waarnemingsmissies.

De heer Johnston vulde daarop aan dat de opkomst in de eerste ronde 73% was geweest; geen slecht resultaat. De toekomst van Albanië kon niet anders dan als «moeilijk» worden omschreven. Er is bijna geen werkgelegenheid; de grote fabrieken, alle van Chinees of Sovjet-russisch ontwerp, liggen zonder uitzondering stil.

Veel mensen zijn er slecht aan toe. De infrastructuur en de «civil society» van het land moeten opnieuw worden opgebouwd.

De heer Ruperez beperkte zijn bijdrage tot het uitspreken van dank aan de landen die troepen voor Albanië hebben geleverd, in het bijzonder Italië.

¹ Met * aangeduide documenten zijn in het Engels beschikbaar bij de Griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

De sprekers hebben vervolgens enkele vragen beantwoord; mevrouw Lalumière en de heer Johnston hebben de vergadering daarna verlaten.

Iets later kreeg de Britse afgevaardigde Davis het woord, die het positieve beeld dat door mevrouw Lalumière en de heer Johnston is geschetst, aanzienlijk nuanceerde. De heer Davis was zelf een van de waarnemers van de verkiezingen op 29 juni geweest. Hij meldde dat de organisatie van de waarnemers niet had gefunctioneerd. Ook de verstandhouding tussen de verschillende waarnemersmissies, van de OVSE-assembly, de assembly van de Raad van Europa en het Europees Parlement, was meer door rivaliteit en elkaar vliegen afvangen gekenmerkt dan door samenwerking.

Op zijn door verschillende andere leden van de assembly ondersteunde vraag aan voorzitter Ruperez om hierop te reageren weigerde deze tot twee keer toe te antwoorden.

Gesproken en gestemd is over de ontwerp-slotverklaring; deze bestond uit de ontwerp-resoluties, besproken en geamendeerd in de drie commissies. De heer **Van Traa** begon zijn bijdrage aan het debat met de opmerking de Sejm zo'n 20 jaar geleden te hebben bezocht. Hij had toen niet gedacht dat het ooit weer een democratisch centrum van macht zou worden. Maar de tijden zijn veranderd. Spreker wilde over de accountability van de OVSE-ambtsdragers spreken. Het is wenselijk dat de «uitvoerende macht» van de OVSE het gevoel krijgt over zijn handelingen verantwoording te moeten afleggen aan de parlementaire assembly. Het is denkbaar dat deze officials daartoe in de vergaderingen van de commissies verschijnen en dat daar een echt «give and take» plaatsvindt, zoals ook in andere parlementaire assembly's het geval is.

Ook de assembly zelf zou zich moeten afvragen of haar functioneren niet kan worden verbeterd.

Elk jaar wordt een resolutie van vele bladzijden aangenomen. Minder zou in dit geval beter zijn. In de voorliggende ontwerp-resolutie worden punten herhaald die al vorig jaar in Stockholm zijn uitgesproken. Anderzijds mochten in een van de commissies belangrijke amendementen niet in behandeling worden genomen.

Het mag niet zo zijn dat bepalingen in het reglement van de assembly een politieke discussie in de weg staan.

Na stemming per paragraaf is de slotverklaring * aangenomen.

De vergadering is toegesproken door de penningmeester van de Noord-Atlantische Assembly, Sir Geoffrey Johnson-Smith, en de voorzitter van de politieke commissie van de WEU-assembly, Jacques Baumel.

Over het conflict tussen Abchazië en Georgië heeft een kort debat plaatsgevonden en is een resolutie * aangenomen.

Tenslotte heeft de vergadering in een aantal bestuursvacatures voorzien. De heer Ruperez (Spanje) is zonder stemming herkozen als voorzitter van de assembly. Tot vice-voorzitter van de assembly zijn voor een periode van drie jaar gekozen mevrouw Lipowicz (Polen) en de heren Wimmer (Duitsland) en Seleznev (Rusland) en voor twee jaar de heren Graham (Canada) en Estier (Frankrijk). De heer Emery (Verenigd Koninkrijk) is zonder stemming herkozen als penningmeester.

De voorzitter van de delegatie,
Van Traa

De griffier van de delegatie,
Van Waasbergen